

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2101/2019
27.05.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Божицара Вујичића, председника већа, Весне Субић и Јелице Бојанић Керкез, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Невена Бркић, адвокат из ..., против туженог „Гоша монтажа“ АД из Београда, чији је пуномоћник Иван Вујић, адвокат из ..., ради поништаја решења о отказу уговора о раду, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4534/17 од 20.09.2018. године, у седници одржаној 27.05.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија туженог, па се **УКИДАЈУ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 4534/17 од 20.09.2018. године и пресуда Основног суда у Великој Плани П1 336/2015 од 12.06.2017. године у ставу првом, другом и четвртм изреке и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Великој Плани П1 336/2015 од 12.06.2017. године, ставом првим изреке, поништено је као незаконито решење туженог којим је тужиоцу отказан уговор о раду због вишка запослених од 10.07.2015. године. Ставом другим изреке, тужени је обавезан да тужиоца врати на рад. Ставом трећим изреке, одбачена је тужба у погледу захтева да се тужилац распореди на радно место које одговара његовој стручној спреми, знању и способностима стеченим радом. Ставом четвртим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 150.750,00 динара (став четврти).

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 4534/17 од 20.09.2018. године, одбијена је жалба туженог и потврђена је првостепена пресуда у ставу првом, другом и четвртм изреке. Одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова насталих у поступку по жалби.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију из разлога прописаних у члану 407 ЗПП, а у суштини због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд је установио да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је засновао радни однос код туженог 1998. године. Са својством запосленог на неодређено време обављао је послове Након измене акта о систематизацији радних места од септембра 2014. године, по закљученом анексу уговора о раду тужилац је распоређен да обавља послове Решењем туженог од 10.07.2015. године, тужиоцу је отказан уговор о раду са свим пратећим анексима, због тога што је услед технолошких, економских, организационих промена и смањеног обима посла престала потреба за обављањем послова које је обављао, а послодавац није могао да му обезбеди други одговарајући посао или оспособљавање за рад на другим пословима, нити упућивање на рад код другог послодавца. Решењем је утврђено право тужиоца на отпремнину у износу од 256.132,32 динара, и упућен је да се пријави Националној служби за запошљавање ради остваривања права за случај незапослености.

Доношењу решења од 10.07.2015. године чија се законитост оспорава, претходила је одлука Извршног одбора туженог од 22.06.2015. године којом је утврђено да престаје потреба за радом 29 запослених због смањеног обима посла и овлашћује генерални директор да утврди којим запосленима у друштву престаје радни однос по овом основу. Правилником о изменама и допунама Правилника о организацији и систематизацији послова код туженог од 30.06.2015. године, смањен је број извршилаца на пословима ... припреме и одржавања прве групе, тако да уместо два извршилаца буде један извршилац, па како је тужилац оцењен нижом оценом од другог запосленог на истим пословима, тужилац је проглашен вишком за чијим је радом престала потреба. Првостепени суд је утврдио да пре доношења оспореног решења тужени није понудио тужиоцу распоређивање на друге послове.

Полазећи од садржине оспореног решења и осталих чињеница које је утврдио, првостепени суд је поништио решење туженог о отказу уговора о раду као незаконито. Другостепени суд је подржао став првостепеног суда о незаконитости оспореног решења јер не садржи разлоге због којих је баш тужилац проглашен запосленим за чијим је радом престала потреба. Према датим разлозима другостепени суд је у виду имао регулативу члана 179. став 5. тачка 1. и члана 193. Закона о раду и Колективног уговора туженог у делу који се односи на одређивање запослених за чијим је радом престала потреба и примену критеријума (члан 102. и 103. КУ), па је тумачио да код такве правне регулативе, решење о отказу уговора о раду услед смањења броја извршилаца на одређеним пословима мора да садржи и наводе о чињеницама везаним за примену критеријума, и то наводе ко је и како оценио резултате рада свих извршилаца на тим пословима. Уз изнето, другостепени суд је навео да до закључења главне расправе тужени није оспорио наводе тужиоца да није упознат са оценом својих резултата рада и резултата рада другог извршиоца на истим пословима датом од стране непосредног руководиоца за период од 01.07.2014. године до 30.06.2015. године, нити да је она објављена на огласним таблама код послодавца, те да без утицаја остају наводи да је доношењу оспореног решења претходило оцењивање резултата рада.

Основано се ревизијом туженог указује да није предвиђено да се оцена о резултатима рада запослених јавно објављује на огласној табли, да то није прописано ни законом, ни Колективним уговором. Истиче се да оцењивање представља аутономно право послодавца, да је упоредна оцена интегрисана у одлучивање

послодавца, да се тек доношењем решења о отказу уговора о раду одлучује о праву и у смислу члана 193 Закона о раду запосленом даје могућност судске заштите. Ревидент сматра да у ситуацији постојања упоредне оцене двојице извршилаца на истим пословима, од којих је један вишак по измењеном акту о систематизацији, упитно не може бити због чега је предност дата другом извршиоцу као боље вреднованом, односно због чега је тужилац морао бити проглашен технолошким вишком, као и да је оправдан разлог за престанак радног односа наведен у образложењу побијаног решења о отказу.

Врховни касациони суд налази да се у конкретном случају не може прихватити становиште нижестепених судова. Околност да у наративном делу образложења решења о престанку радног односа тужиоцу, није наведен примењени критеријум код одређивања тужиоца као вишка за чијим је радом престала потреба, не чини решење незаконитим. У виду се мора имати целокупна садржина решења. Према садржини увода, диспозитива и образложења решења, као целине, треба објективно сагледати да ли је тужиоцу могло остати нејасним из којих је разлога њему као вишку отказан уговор о раду и како је одређен као вишак, односно да ли решење задовољава форму и садржину којом се обезбеђује стандард разумљиве заснованости на оправданом разлогу. Навођење тачно одређеног члана Колективног уговора који се односи на примену критерију за одређивање вишка запослених, не остаје без утицаја, без обзира у којем је елементу решења садржано. Друго, законитост решења није условљена сазнањем запосленог о оцењивању резултата рада у склопу примене критеријума прописаних Колективним уговором, ради утврђења за чијим је радом престала потреба и одлучивања о томе.

Према члану 179. став 5. тачка 1. Закона о раду („Службени гласник РС“ бр. 24/2005....75/2014), запосленом може да престане радни однос ако за то постоји оправдан разлог који се односи на потребе послодавца и то ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла. Чланом 185. став 1. истог Закона, прописано је да се уговор о раду отказује решењем у писаном облику и обавезно садржи образложење и поуку о правном леку.

У поступку оцене о законитости решења послодавца о престанку радног односа запосленом као вишку, суд цени да ли је послодавац спровео законом прописани поступак, као и да ли је применио и да ли је правилно применио критеријуме за одређивање вишка запослених, али није овлашћен да цени и правилност одлуке послодавца о оцењивању запослених које је претходило доношењу решења о отказу.

У конкретном случају, послодавац није имао обавезу доношења Програма решавања вишка запослених. То није спорно. У ситуацији организационе промене, смањењем броја извршилаца на истим пословима, послодавац је имао обавезу да примени критеријуме за одређивање вишка и да се релевантним критеријумима руководи код одлучивања којем од запослених престаје радни однос.

Колективним уговором туженог утврђени су критеријуми на основу којих се одређује ко од запослених представља вишак, при чему су резултати рада запослених предвиђени као основни критеријум за одређивање вишка запослених, а утврђени су и допунски критеријуми чијој примени има места тек уколико запослени остварују исте резултате рада. Оценом о резултатима рада мора бити обухваћен период од најмање

годину дана (члан 103.став 3. КУ). У погледу оцењивања резултата рада, тужилац се изјаснио да је упознат са оцењивањем у 2014. години. Тужени је приложио исправу о оцењивању резултата рада за једногодишњи период који претходи решењу од 10.07.2015. године којим је тужиоцу отказан уговор о раду. Веродостојност приложене исправе послодавца о оцењивању тужиоца и упоредног радника за период од 01.07.2014. године до 30.06.2015. године, тужилац је оспорио. Супротно схватању другостепеног суда, без утицаја не може остати нерасправљено питање да ли је пре донетог решења код послодавца извршено оцењивање резултата рада тужиоца и упоредног радника, у складу са Колективним уговором туженог. Ово питање ужива значај за оцену о законитости поступања послодавца, у склопу дужности примене критеријума код одлучивања којем ће од двојице запослених на истим пословима дати предност, а којем ће као вишку отказати уговор о раду. То значи да је потребно утврдити да ли је на који начин прописан Колективним уговором вреднован рад тужиоца у односу на другог запосленог на истим пословима, па оценити утицај тих чињеница на оцену о законитости оспореног решења, при том имајући у виду примедбе из овог решења.

Из разлога што су недостаци у утврђеном чињеничном стању, условљени погрешном материјалног права од стране нижестепених судова, обе одлуке су морале бити укинуте и предмет је враћен првостепеном суду на поновно суђење.

На основу члана 416. став 2. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Божидар Вујичић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић